

Ara toca Europa

- És inviable desmuntar la UE i tornar a la caverna dels estats; s'ha d'aprofundir en la convergència

MAX VIVES-FIERRO, director de la Fundació Catalunya Europa.

EL PERIÓDICO DE CATALUNYA, 8.05.10

Deconstruir Europa podria ser el títol d'aquest article si tenim en compte les crítiques i el poc entusiasme dels principals opinadors del país. Obliden l'origen d'aquest projecte que serví per mantenir la pau i crear una estabilitat democràtica sense precedents a la història. Només per això el projecte europeu es mereixeria un posicionament favorable. El que és inviable de totes totes és desmuntar la Unió Europea, anul·lar l'euro i tornar a la caverna dels estats.

La posició econòmica que ocupen els països europeus en el panorama mundial és insuficient. En altres llocs del món s'està creixent al 4% i fins i tot al 8%, des del Brasil, fins a la Xina. I ho estan fent estructures geoterritorials immenses en superfície, en habitants i en producte interior brut. ¿Què passa a Europa? Ni tan sols actuant conjuntament podem fer front a la competència econòmica mundial: Europa només representa el 7% de la població mundial quan havia estat el 25% el 1900 i el PIB de la Unió respecte al mundial ha disminuït del 28% el 1950 al 21% actual. ¿Com es preveu afrontar aquesta lluita pel creixement a escala mundial si els europeus no actuem conjuntament? Val a dir que les raons econòmiques no són les úniques, ni les principals, que em mouen a defensar un projecte europeu; crec sincerament que Europa té molt a guanyar en tots els camps si està unida.

Comptem amb un aparell polític i econòmic difícil de classificar perquè no té equivalents enlloc del món i que està en constant procés de construcció. No cal dir que el procés d'integració europea és lent, però que confio que tingui un punt i final: els Estats Units d'Europa. El camí és llarg, però difícilment es pot visualitzar un altre escenari de futur sòlid i viable. Els pobles d'Europa haurien de formar part d'aquest nou Estat federal organitzats en regions o superregions, euroregions conformades per grans sistemes urbans.

De passada, i no com a element menor, eliminarem discussions interminables relatives a la Nació: ¿què ha de ser Espanya? ¿Què vol ser Catalunya? Aleshores cadascú sabria a qui pertany i només seria una decisió subjectiva, perquè el marc juridicopolític de referència seria l'europeu. ¿A què hem d'aspirar com a catalans en el marc europeu? Que Europa preservi i desenvolupi les identitats minoritàries que suposen un enriquiment de la nostra societat. Això ja s'incloïa a la Declaració de Varsòvia del maig de 2005, aprovada per l'Assemblea parlamentària del Consell d'Europa.

És cert que l'estratègia recent per a un creixement intel·ligent, sostenible i integrador de la Comissió Europea no entusiasma, però sí que fixa unes fites que no hem de desmerèixer: més i millors llocs de treball, inversió del 3% del PIB en R+D, reducció d'un 20% de les emissions de gasos d'efecte hivernacle, augment del consum de les energies renovables, reducció de l'abandonament escolar i reducció de la pobresa mitjançant la cohesió territorial i social. Es tracta d'objectius concrets necessaris però als quals manca una visió general o integradora dels principals objectius polítics i socials que haurien de marcar la naturalesa europea.

En una visió més àmplia, els instruments necessaris passen per la constitució d'un marc jurídic des d'on construir les polítiques i un bon pressupost per afrontar la despesa. Per construir un bon marc jurídic, cal treballar perquè la propera reforma dels tractats que regulen el funcionament de la Unió es proposin i discuteixin des de la ciutadania, no des dels estats. Ja sabem què faran els estats: anar avançant a un pas lent i tediós, fins a esgotar qualsevol indici d'entusiasme. Només la pressió ciutadana pot revertir aquesta situació, per molt que encara estigui poc madura per assumir-ne les regles. ¿Com es podria fer? Hi ha una resposta encara poc realista: crear una Constitució Europea des de la ciutadania. És cert que ja s'ha intentat i no ha sortit bé, però, en el fons, el Tractat de Lisboa és essencialment un text constitucional, encara que velat.

Per altra banda, cal fer una reforma en profunditat del pressupost europeu. ¿Com pot ser que només l'1% del PIB dels estats constitueixi el pressupost europeu? La Unió Europea hauria de treballar per augmentar aquest percentatge progressivament. Però no sols cal una reforma en el capítol d'ingressos, cal una reforma en profunditat en el capítol de despeses. La política agrària no pot seguir essent l'element determinant d'un pressupost. Si més no, no pas en la mesura en què està concebut actualment. I per a això cal una idea política més àmplia que no pas els pedaços aprovats en la darrera estratègia de la Comissió.

Des de la presidència de la Generalitat de Catalunya es promou un document potent que presenta 40 propostes per al futur de la Unió Europea. Una sola veu europea en representació, com un sistema electoral únic, i en acció exterior, ja sigui la relació amb Rússia, l'Amèrica

Llatina, la pacificació als Balcans o la integració de Turquia, són alguns dels seus punt forts. Entre les propostes hi trobem augmentar el pressupost europeu a un 2% del PIB, un projecte educatiu propi o mitjans de comunicació a escala europea. Tots ells passos atrevits però necessaris per ser una veritable Unió.